

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 30.06.2021
Published /Yayınlanma 31.08.2021
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Köseoğlu Ulubatlı, S. (2021). Sanat eğitiminde etkili iletişimin rolü. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(73), 2106-2115.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2652>

Dr. Öğretim Üyesi Sevinç KÖSEOĞLU ULUBATLI

<https://orcid.org/0000-0003-1369-2395>

Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
Ankara / TÜRKİYE

SANAT EĞİTİMİNDE ETKİLİ İLETİŞİMİN ROLÜ

THE ROLE OF EFFECTIVE COMMUNICATION IN ART EDUCATION

Issue/Sayı: 73

Volume/Cilt: 8

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, eğitim-öğretim sürecinde öğretmenin öğrenci ile kurduğu etkileşimin akademik başarıdaki rolünü sorgulamaktır. Üniversite öğrencilerinin eğitim ve öğretimdeki başarısı farklı değişkenlerden etkilenebilmektedir. Eğitim sürecinde başarının sadece bir değişkene bağlı olmadığı göz önünde bulundurularak, ailenin eğitim durumu, cinsiyet, yıl, şehir, üniversite, fiziksel ortam, kalınan yer, edinilen arkadaşlıklar, donanım faktörleri, meslek seçimindeki tercih sırası vb. gibi diğer etkenlerde başarı düzeyinde farklılıklara neden olmaktadır. Bu etkenlerin yanı sıra öğretmenin sınıf içinde öğrenciler üzerinde kurduğu pozitif iletişim ve etkileşimin bir diğer önemli etken olduğu ve bu durumun da öğrenim sürecinde öğrencilerin akademik başarısını olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir.

Eğitim ve öğretim; milletlerin kimlik ve değerlerini oluştururken hem bilim ve teknolojiye hem de kültür ve sanatta ilerlemeyi sağlama aracı olmuştur. Evrensel boyutta medeniyetlerin inşa edildiği eğitim yolu ile öğrencinin başarıya ulaşabilmesi için yeteneklerini geliştirip, gelişim basamaklarını tamamladığı bu süreçte eğitim vazgeçilmez bir yoldur. Ancak eğitimin içeriği kadar eğitimin nasıl ve ne şekilde verildiği önem teşkil etmektedir. Bu çerçevede çalışmamız, sınıf içi otorite merkezi olan öğretmenin, karşısındaki öğrenci profili ile kuracağı etkili bir iletişimde, gelişim basamaklarının rolü ve eğitim için de vazgeçilmez olan akademik başarıdaki önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır. **Anahtar Sözcük:** Eğitim, Sanat Eğitimi, Etkili İletişim, Gelişim ve Öğrenme.

ABSTRACT

The goal of this study is to question the role of the interaction between the teacher and the student in the academic process for academic success. The success of university students in education and training can be influenced by different variables. Considering that success does not depend only on one variable in the training process, other factors such as gender, education level of the family, the time, city, university, physical environment, accommodation, acquired friendships, equipment factors, and the order of preference in the choice of profession, etc. also cause differences in the level of success. In addition to these factors, the positive communication and interaction that the teacher establishes on with the students in the classroom is another important factor and it is thought that this positively affects the academic success of the students during the learning process.

Education and training constitute the identity and values of nations. It has been a tool for advancing both in science and technology and in culture and art. Education is an indispensable way in this process, where the student develops his talents and completes the stages of development in order to achieve success through the education in which universal civilizations are built. However, as much as the content of education, how and by which method the education is given is important. In this context, our study aims to reveal the role of development steps ineffective communication and the importance of academic success, which is an indispensable part of education that the teacher, who is the figure of authority, will establish with the students.

Keywords: Education, Art Education, Effective Communication, Development, and Learning.

1. GİRİŞ

Bilişsel, psiko-motor ve duyuşsal olmak üzere gelişiminin temelleri atılmış 18 yaş üstü bireylere eğitim verme söz konusu olduğunda eğitim ve öğretim sürecinin mümkün olan en üst düzeyde olabilmesi için öğretmen-öğrenci arasındaki ilişkide öğretmene düşen görev oldukça büyüktür. Söz konusu sanat eğitimi veren fakültelerdeki öğrenci grubu olduğunda ise öğretmenlerin işinin biraz daha zor olabileceği muhtemel bir gerçektir diyebiliriz. İşin içerisinde yaratım sürecinin olması, öğrenci ile birebir iletişimin yoğun olması durumunu getirmektedir.

Güzel Sanatlar Fakülteleri ya da Konservatuar gibi yetenek sınavı ile öğrenci alan fakültelerde öğrenciye yaklaşımda disiplin konusu başarı ile doğru orantılıdır. Karşınızdaki öğrenci grubunun çalışma tavrı diğer bilim alanlarına göre oldukça farklıdır. Bu nedenle disiplin önemlidir ancak çok da hassas dengeler taşımaktadır. Öğrencinin sizinle olan ilişkisi ile dersle olan ilişkisi-başarısı neredeyse paralel bir seyir halindedir. Pehlivan'a göre öğretmen; "öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde ve hayata geçirilmesinde en önemli faktördür. Sınıf ortamında düzenlediği eğitim-öğretim etkinlikleri ile öğrencilerin değişimine ve gelişimine katkıda bulunmakta ve onların sevgi ve saygılarını kazanmakta, hatta onların model aldıkları bir konumda bulunmaktadır" (2008, s. III) olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim sürecinde çok önemli bir yerde konumlanan öğretmen, karşısındaki öğrenci profilini çok iyi tanımak durumundadır. Ki bu durum sayesinde sınıf içi iletişim olumlu yönde gelişecektir. Peki, karşılıklı kurulan iyi iletişim başarıyı da beraberinde getirecek midir? öğrencinin gelişiminde rol-model olan öğretmen ile öğrenci arasında kurulan iletişim ve etkileşim, başarı ile doğru orantılı mıdır? Bu sorulara cevap ararken, bireyin gelişim basamakları, kişilik ve ahlak kavramları ile ilişkisi incelenmiştir. Daha sonra araştırma kapsamında belirlenen odak öğrenci grubuna uygulanan anket çalışması ile de öğretmen ile öğrenci arasında kurulan etkileşimin akademik başarıdaki rolü irdelenmiştir.

1.1. Gelişim ve Öğrenme

Bireyin gelişim sürecinde erken dönemlerine bakacak olursak, Piaget Genetik Epistemoloji olarak isimlendirdiği kuramında "çocuk aklının yetişkinlerin bir minyatürü olmadığını ve düşünüş tarzlarının kendilerine has olduğu fikrini ortaya atmıştır" (Yıldırım, 2014, s. 62-63). İnsanın nasıl bir yol izleyerek düşündüğünü bulmaya çalışan Piaget "insan zihninin gelişiminin temelini denge arayışı olduğunu, uyum sağlama eğilimi ve yetisine sahip olan insanın bilişsel gelişiminin temeli biyolojik olgunlaşma sürecine paralel- dolayısıyla-yaşa dayalı bir seyir izlemekte olduğunu ifade eder" (Yıldırım, 2014, s. 63).

Anlaşıldığı üzere Piaget'e göre Bilişsel gelişimin yani zihinsel yapının en temel amacı uyum yani adaptasyondur. İnsan hayatının her aşamasında girdiği her ortamda uyum sağlamaya, adapte olmaya çalışır. Ancak karşınızdaki profil 18 yaş ve üstü öğrencilerden oluşan sınıf ortamı olduğunda olası karşılaşılabilecek problem durumlarında, onların hangi gelişim döneminden kaynaklandığını (Piaget'in önerdiği gelişim evreleri de göz önünde bulundurularak) bilerek öğrenciye/öğrencilere yaklaşıldığı zaman sorunun kökenine inilebilir, soruna yaklaşım böylelikle daha farklı olacaktır.

Mesela bir başkasının bakış açısını asla anlayamayan- algılayamayan ve sürekli bencil- ben merkezli olan bir birey varsa karşımızda onun Piaget'e göre işlem öncesi dönemden kaynaklanan bir sıkıntı nedeni böyle bir kişilik sergilediğini söyleyebiliriz. Elbette ki sıkıntı yalnızca o dönemden kaynaklanmamış olabilir, yaşantı sırasında olagelen diğer pekiştirenlerle bu artık bir kişilik özelliği olarak karşımıza çıkmakta olabilir. Kışın ortasında incecik kıyafetlerle dolaşan bir öğrenciye dikkat çekmek için böyle yapıyor olduğunu düşünmeden önce belki de Piaget' e göre sembolik dönemde yaşadığı bir sıkıntı kaynaklı o dönemin dönemsel özelliğinde sıkışıp kalmış olabileceğini düşünebilmek gerekir.

Ebeveynler çoğu zaman çocuklarında kendileri gibi düşünmelerini beklerler yani çocukların biz yetişkinlerden aslında çok daha farklı düşündüklerini bilmezler ya da zaman zaman bilir zamanda bilmezler. Ebeveyn, 2-4 yaş arasında sembolik dönemde olan bir çocuğun elindeki kalemin, yanlışlıkla gözüne batabileceğini düşünemediğini bilir ancak üzerindeki kıyafetin mevsimsel olarak uygun olmadığından kaynaklı giymemesi gerektiğini söylediğinde de anlamasını bekler.

Piaget'e göre "her bir dönem için öngörülen gelişimsel görevlerin tamamlanması çocuğun söz konusu dönemden **mezun olup** bir sonraki döneme geçmesine olanak sağlar" (Yıldırım, 2014, s. 67). Anlaşılacağı üzere çocuk bir önceki dönemin özelliklerini kazanmadan bir sonraki dönemin temel öğrenme becerilerine hazır olamaz. Ancak dönemde yaşanan bir sıkıntı ile bir üst evreye geçildiği

takdirde beceri ve yaşantıları kazanmada problemler olabilecek ya da sıkışıp kaldığı özellik yıllar sonra karşısına çıkan bir alışkanlık- kişilik özelliği olarak karşımıza çıkabilecektir.

Ebeveynlerin çocuklarının yaşadıkları her dönemin özelliklerini bilip ona göre bir aralıkta sıkışıp kalmamalarını sağlamayı istemek oldukça zordur çünkü herkesin sahip olduğu eğitim ve bunun yanında bilinçlilik düzeyi farklıdır. Onlarca farklı ailenin (sosyal, ekonomik, eğitim, dil, din, ırk, birlikte-ayrı... vb. açıdan) yetiştirdikleri ve her birinin gelişimleri birbirinden farklı bireyler eğitimcilerin karşısına geldiklerinde ise onlara ebeveynleri gibi ya da sıradan bir kişi gibi ya da arkadaşları gibi davranmaktan ziyade rol-model olunduğunu unutmadan profesyonel bir eğitmen kimliği ile yaklaşılması gerekmektedir.

1.2. Etkili İletişim ve Etkileşim İçin Gelişim Basamaklarının Rolü ve Kişilik Kavramının Önemi

Öğretmenin, sınıf içerisinde etkili bir öğretim ortamı için farklı gelişim aşamalarındaki öğrencilerin özelliklerini çok iyi anlaması gerekir. “Öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşimi, cinsiyet farklılıkları, kültür, sosyo ekonomik durum ve diğer bireysel farklılıkların tümü (Newman, 1997, s. 253) öğrenmeyi etkileyen faktörler arasında yer alır. Bunun içinde öğretim sürecinde karşınızdaki öğrenci grubunu analiz edip, etkili bir iletişim kurabilmek için gelişim basamaklarına hâkim olabilmek gereklidir. Yani öğretmenin sadece alanı ile ilgili yeterliliğe sahip olması başarılı bir iletişim ve etkileşim için tek başına yeterli değildir.

Öğretmen, iyi organize edilmiş bir sınıf ortamında, alana ve alanın materyallerine hâkim, sınıf içinde nezaket ve saygı kuralları çerçevesinde arkadaşça yaklaşımın olduğu demokratik bir ortamda, öğrencileri birey olarak görüp kişiliklerini göz önünde bulundurarak, öğrencinin aktif katılımında olduğu bir sınıf ortamında, etkili öğretimi gerçekleştirebilir.

Sınıfta etkili bir öğretim ve sınıf yönetimi için; konusunda gerekli bilgi- becerilere sahip, güvenli, disiplinli bir ortamda ancak etkili öğrenme sağlanabilir. “Duygularından, düşüncelerinden ve davranışlarından dolayı öğrencilerinizi yargılamadan dinlemek ve onları anlamaya çalışmak öğrencilerinize karşı koşulsuz kabulü ve saygıyı da içeren bir süreç” (Erbaş, 2011, s. 206) sınıf yönetiminde iletişimin önemli noktalardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Karşınızdaki öğrenci grubunda her bir birey farklı aile ilişkilerine, farklı aile terbiyesine ve ahlak anlayışına sahip olarak gelmektedir ve içlerinden çoğu beklide ilk defa kendi yetiştiriliş tarzından farklı (belki aynı beklide zıt) bir arkadaş ve öğretmen grubu ile karşı karşıya kalmaktadır. “Ana-babaların geleneksel kültür değerlerine göre evde öğretmek istediği yaşam düzeni ile okullarda öğretilen yaşam felsefesi birbirinden farklı” (Cüceloğlu, 2014, s. 7) olduğunu ifade eden yazarında değindiği üzere karşınızdaki bireyler (öğrenciler) farklı dünya anlayışları ve farklı değerleri ifade etmektedir.

Buradan yola çıkarak aslında işimizin hiç de kolay olmadığını, insanı ve davranışlarını anlamamanın ne kadar zor olduğunu dolayısıyla edinilmiş bir davranış, bireyi sahip olduğu geleneksel kültürden çıkarıp çağdaş uygarlığın anlayış ve değerlerine göre değiştirmenin ne kadar zor olduğunu anlamaktayız.

İnsanı ve davranışlarını anlamak psikoloji bilimin görevidir elbet ancak psikoloji biliminden yararlanmayan bir eğitmen sadece kendi uzmanlık alanındaki başarısı ile etkin bir öğretim ve sınıf ya da iş yönetimi sağlayamayabilir. Cüceloğlu'na göre bilişsel psikologlar insanı şöyle tanımlamaktadır; “edilgen (pasif) bir yaratık olarak değil, algılayan, uyarıcıları işleyen, anlamlandıran etken (aktif) bir sistem” (2014, s. 29) olarak görmektedir. Buradan insanın, uyarıcıları işleyerek anlamlandırması özelliği belirgin olarak ortaya çıkmaktadır.

Duyudan farklı olan algı: “bireyin içinde bulunduğu durumdan beklentilerini, geçmiş yaşantılarını, diğer duyu organlarından gelen başka duyuları, toplumsal ve kültürel etkenleri hesaba katarak” (Cüceloğlu, 2014, s. 118-119) anında beyin tarafından olagelen karmaşık bir süreçtir. Bilişsel gelişimde “insanın doğumdan itibaren içinde yaşadığı çevreye uyum süreci içinde olduğu, bu uyum sürecinde denge, dengesizlik ve yeniden dengeye ulaşma durumu” nun gerçekleştiğini vurgulayan Piaget'e göre “fiziksel gelişimi ifade eden olgunlaşma ile yaşantı kazanma arasındaki sürekli etkileşimin bir ürünüdür” (Ulusoy, 2011, s. 100).

1.3. Kişilik ve Ahlak Kavramı

İnsan nefes aldığı sürece denge ve dengesizlikleri yaşamak durumundadır. Dışarıda kendinden farklı onlarca yaşantı vardır ve dış çevreyle sürekli etkileşim halinde olan birey karşılaştığı iyi ya da kötü durumlar karşısında bir yaşantı sahibi olacak, buradan içsel olarak çıkarımlarda bulunacaktır. Bu süreçte

insanın kişisel gelişimi devamlılık arz eder ve sağlıklı bir kişilik gelişimi ile birey mutlu bir yaşam öyküsüne sahip olabileceği gibi beraberinde toplum içinde önemli bir yere de sahip olur. Kişilik gelişimi durağan bir yapıya sahip değildir aksine dinamiktir. Kendi iç dünyası ve dış dünyası ile birbirinden farklı, ayırt edici özelliklere sahip olan birey, yaşantısının her aşamasında çeşitli süreçlerden geçer ve her bir dönem kişiliğinde bir gelişime ve değişime neden olur.

“Günlük yaşamı içinde birey her an hem çevresiyle hem de kendisiyle sürekli iletişim halindedir. Birey bu tür etkileşimlerde bulunurken kendine özgü duygu, düşünce ve davranış özellikleri gösterir” (Cüceloğlu, 2014, s. 37). Bu davranış özellikleri de Kişilik psikolojisinin inceleme alanı içerisindedir. Ulusoy kişiliğin; “yinelenebilir, tutarlıklar gibi birçok örüntüler içinde ortaya çıktığı, yalnızca bir biçimde değil, davranışlar, düşünceler, duygular gibi çeşitli yollardan kendini göstermekte” (2011, s. 183) olduğunu söylerken, Yeşilyaprak’a göre kişilik; bireyi diğer bireylerden ayırt eden, tutarlı olarak sergilenen, bireye özgü özellikler bütünü” (2004, s. 113) olarak tanımlamaktadır.

Bireysel ayrıklara sahip olan öğrencilerin hepsinin birbirinden farklı olduğunu zaman içerisinde deneyimleriz. Kimi yavaş kimi ise dinamik bir kişilik sergilerken kimi utangaç, çekingen hatta sosyal olmadığını söyleyebilecek kadar içe kapanık bir kişiliğe sahip olduğunu görebiliriz. Bazıları sürekli mutludur, ya da öyleymiş gibi davranan bir kimliğe sahip olabilir bunu hemen anlayamayız, zaman içerisinde yaşanan ortak yaşantılarla saptayabiliriz. Kimi öğrenciler karamsar ve kararsız olabilir. Kararsızlık ve mutsuzluk gibi ansal durumlardan kaynaklı söylemler değil de süreklilik arz eden durumlarda ancak bu kişinin karakter özelliklerinden biri olabilir.

Kişiliğin ahlaki yönünü betimleyen karakter “insanın içinde yaşadığı çevrenin toplumsal değerlerinden ve ahlak kurallarından oluşur, aile, okul, çevre içinde çocukluk çağından itibaren gelişmeye, biçimlenmeye başlar” (Ulusoy, 2011, s. 184). Buradan da anlaşılacağı üzere “insanın verdiği düzenli ve sürekli tepkileridir karakteri, kişinin verdiği duygusal tepkileri ve davranış biçimi ise onun mizacını gösterir. Kişilik özelliklerinde karakter, mizaç ve öz (benlik) kavramları kişilikle ilgili olarak kullanılmaktadır. Çevre tutumunun çok önemli bir etken olduğu öz (benlik) kavramı; kişiliğin gelişimi sürecinde oluşan bir kişilik boyutu, kendi özelliklerine, yeteneklerine, değer yargılarına, emel ve ideallerine ilişkin kanıları içerir” (Baymur, 1990, s. 265).

Adaptasyonda ve çevreyle olan uyumda sıkıntı yaşayan bir öğrenci için diyebiliriz ki hayatının bir aşamasında muhtemelen bir güvensizlik, değersizlik duygusu yaşamış ve bu duygularla şekillenen öz kavramı sonucunda çevresine karşı güvensizlik duygusunu içselleştirmiştir. Gelişim basamağında anne ile babanın rolü bu bağlamda çok önemlidir. Çocuğun öz kavramı bu safhada olumlu ya da olumsuz yönde seyir edecektir. Ancak unutmamak gerekir ki durmak bilmeyen gelişimle beraber yaşanan deneyimlerinde etkisi ile olumsuz yöndeki kavramlar değişime uğrayabilecektir.

Kişilik gelişiminde çocukluk yıllarımız karakterimizin gelişmesinde önemli bir dönemi temsil eder, buna bağlı olarak da ahlaki gelişimizi de etkilemektedir. “Çocukların belirli davranışları doğru ya da yanlış olarak değerlendirmelerine rehberlik eden ve kendi eylemlerini yönetmelerini sağlayan ilkeleri kazanmaları süreci” olarak tanımlanan ahlaki gelişimin ilk altı yıl içerisinde tamamlandığını ve altı yaşından sonra önemli gelişmelerin olmadığını savunan Freud, ahlak gelişimini id-ego-süper ego ilişkilerindeki dengeye bağlamaktadır (Ulusoy, 2011, s. 131).

İnsan davranışlarının kaynağının bilinçten çok bilinçaltı materyallerin oluşturduğu görüşünde olan Freud’a göre “id; kişiliğin ilkel yönünü oluşturmaktadır. Ego; kişilik yapısının gerçeklik ilkesine göre hareket eden ve kısmen de olsa bilinçli bölümünü temsil etmektedir. Süper ego; çocuğun aileden özümsemiş olduğu toplumsal kurullarla, gelenek-görenek ve ahlak kurallarına göre şekillenmektedir” (Yeşilyaprak, 2004, s. 115-116).

Freud’un Anal Dönem olarak adlandırdığı ve 1,5-3 yaşları arasında ki gelişimsel dönemde çocuğa verilen tuvalet eğitimi sırasında inatlaşmanın yetişkinlik döneminde katı görüşlülük, inatçılık, dik kafalılık hatta cimrilik olarak karşımıza çıkacağını nereden bilebiliriz. Kaçımızın ailesi bu bilinçle bize yaklaşmıştır ki? Hatta geceleri yatağa kaçırdığımızda cezalandırılmış belki de tokat bile yemiştir. Tırnak yiyen birine mutlaka şahit olmuşuzdur. Herkesin kendince bir hikayesi vardır tabii ancak oral döneme (1-1.5 yaş arası) bir saplantı olarak bu tarz alışkanlıkların yetişkinlikte karşımıza çıkabileceğini bildiğimiz zaman olay karşısındaki tutumumuz farklılaşacaktır. Şu bir gerçektir ki her öğrenci- birey beraberinde bir yaşantı kazandırmaktadır bize.

Freud’un öğrencisi olan Ericson’un geliştirdiği Psikososyal Gelişim Kuramında; “kişiliğin oluşumunda biyolojik etmenlerin yanı sıra, toplumsal etmenlerin belirleyici rolünü vurgular” (Yeşilyaprak, 2004, s.

121). Vurgu noktası olan içinde yaşadığımız toplum, hayatımızın birçok aşamasında belirleyici bir etmen olmuştur. Olmak istediği ile olmak zorunda olduğu kişilikler arasında sıkışıp kalan bireyler karşımıza çıkmaktadır. Ancak zaman içerisinde deneyimlerimizle birlikte yaşantılarımız zenginleştikçe, davranışlarımızda, kişiliğimizde, ahlaki değerlerimizde değişecektir.

Bu bağlamda eğitimcilerinde değişimi ve gelişimi çok büyük bir mühimmat taşımaktadır. Ancak bu durumda yetiştireceğimiz insanlara gelecekle için yardımcı olabiliriz. Üniversite öğrencileri ile çalışmak kolay gibi görünse de aslında zorluğu da büyüktür. Karşımızda ergenlik döneminden çıkmış belki de henüz çıkmamış bireyler vardır. Temel karmaşaları kimlik arayışı olan bu dönemde kimliğini kazanmaya çalışırken kendi ilgi ve yetenekleri ile uyumlu, olumlu bir ben arayışında kimlik krizi geçiriyor olabilirler. Kendine ait bir değer sistemi kurarak, gelecekle ilgili planlar yapar ya da planlamadığı için kaybolup gidebilir kimlik arayışında. Başkaları ile yakın ilişkiler kurabilen, dinleyebilen, sosyal bireyler vardır ancak aynı zamanda kimlik kargaşası yaşayan, mesleki kaygılar taşıyan, toplumdaki rolünden memnun olmayan belki asosyalde olabilen bireyler de vardır. Bu bireyler bir birikimle karşımızdadır ve kemikleşmiş yargıların, davranışların ve tutumların değiştirilmesi kolay olmayacaktır.

Piaget'e göre ahlaki gelişim bilişsel gelişim ile paralel seyir halindedir ve Ahlaki Gerçekçilik ile Ahlaki Özerklik olarak iki dönemden bahsetmiştir. "Ahlaki Gerçekçiliği yetişkinlerin kurallarına koşulsuz uymak olarak, kuralların insanın gereksinimlerine göre çığnenebileceğini ise Ahlaki Özerklik" olarak tanımlamaktadır (Ulusoy, 2011, s. 131). Her ne kadar Freud altı yaşından sonra önemli gelişmeler olmadığını savunsa da ergenlik döneminde yaşanan kimlik arayışı ile insan ahlaki gelişimin üzerine artılar koyacaktır.

Ahlak; "bireyin doğru ile yanlış ayırt edebilmesini sağlayan ilkeler ve değerler bütünüdür" (Yeşilyaprak, 2011, s. 141). Kişilik gelişiminde önemli olan bir diğer yolculuk ise kuşkusuz ahlaki gelişimdir. Toplumda neyin iyi neyin kötü olduğu hakkında geliştirilen bilinçle ve kaçınılmaz olarak etkileşimde bulunduğu insanları model alma yolu ile ahlaki değerlere sahip olacaktır. Selçuk'a göre; "şiddet, uyuşturucu kullanımı, okuldan kaçma vb. gibi birçok istenmeyen durum ders konularıyla değil ahlaki gelişimle ilgilidir" (2014, s.114).

Bu davranışlara sahip öğrencilerle karşılaşabiliriz. Özellikle sanat eğitimi veren okullardaki öğrenci profilinin sahip olduğu "ahlak" olgusu nedense diğer fakülteler ile kıyaslandığında oldukça farklı gibi gözükmektedir. Bu farkın öğrenci okula geldiğinde mi edindiği yoksa yaratım süreci içeren alanının bunu beraberinde mi getirdiği halen daha tartışma konusudur. Ancak toplum tarafından da genel bir kanı vardır ki; delilikle dahilik arasında gidip gelen sanatçının normal insan tutarlılığında olmadığı bu nedendile toplumun dışında, her konuda farklı değerlere sahip olduğu kanısı vardır. Sanatçı tutucu gruplara göre toplum seviyesinin altında, elit düzey gruplara göre de toplum seviyesinin üstündedir. Peki sanatçılık mertebesine erişmemiş henüz bu yolun çok daha başında olan öğrenciler bu farklı tavırlara nasıl erişmiştir? Toplum tarafından öğretilmiş bir olgu olduğu için midir yoksa ne kadar farklı o kadar sanatçı olduğunu düşüncesine inancı mıdır?

Eğitimsel yaklaşımlar sayesinde, bilinçli bir yaklaşımla birey üzerinde değişimi yapabilmek mümkündür. Ahlak gelişimi konusunu ilk Piaget kuramsallaştırmış daha sonra onun kuramını geliştiren Kohlberg olmuştur. Ahlak gelişimini "Piaget bir inşa süreci olarak görürken Kohlberg evrensel ahlaki ilkelerin keşif süreci" (Selçuk, 2014, s. 117) olarak görmüştür. Kohlberg ahlaki davranıştan çok ahlaki yargı üzerinde durmuş ve ahlaki gelişimi üç düzeyden oluşan (geleneğe öncesi düzey-geleneğe ötesi ve ilkelere dayalı düzey) ve altı dönemde incelemiştir. Dönemler yaş aralıkları ile ilişkilendirilmiştir. Ancak insanın karmaşık bir yapıya sahip olması nedeni ile karşılaştığı bir duruma yaklaşımı bulunduğu dönem özelliği yerine bir alt ya da üst dönem özelliklerini de taşıyabilir. Ahlak gelişimi çocukluk döneminde zihinsel gelişime de bağlı olarak çevresiyle olan etkileşim ile edinilmektedir. Yalan söyleyen bir anne ya da babayı model alan çocuk pembe bir yalan söylenmiş olsa dahi hangi durumlarda söylenip söylenemeyeceğini anlayamadığından bunu bir yaşantı haline getirebilir.

"Çağdaş eğitim anlayışı öğretmene, çocuğun entelektüel gelişimi kadar, kişilik gelişimini kolaylaştırma görev ve sorumluluğunu da yüklemiş bulunmaktadır" (Yeşilyaprak, 2011, s. 147). Buradan yola çıkarak öğrencilerin yaşadığı ahlaki ikilemler karşısında yahut olası diğer durumlarda sınıf içi tartışma yöntemi ile öğrencilerin farklı görüşleri dinleyip kendi bakış açısını sorgulamalarına olanak verilebilir.

Nietzsche ahlak üzerine üstün insan kavramını ortaya atmış ve "üstün insan var olan değerlerin dışında yeni değerler üreten kişidir. Bu kişi, toplumu eleştirir ve ahlaktan bağımsız, özgür bir yaşam tarzını

seçer” (Özbay, Erkan, 2011, s. 167-168) demiştir. Ahlak aslında yazılı olmayan toplum kuralları değil midir? “Toplumun çoğunluğunun vicdanında kabul gören kurallar” (Kaya, 2011, s. 151) da desek yanlış olmayacaktır. Bizce doğru olmasa da toplum içerisinde bir yer edinmemiz için gerekli olduğunu düşünmez miyiz? Düşünmeyenleri de aykırı hatta ahlaksız bulmaz mıyız? Genel geçer, uymamız gereken ahlak kurallarının varlığını yadsımamak da gerekir. Karşımızda Türkiye’nin her bir köşesinden gelmiş hatta beklide farklı bir ülkeden, yani bambaşka fiziki koşullara, ahlaki koşullara hatta hukuki ve ekonomik farklılıklara sahip bireyler çıkacaktır. Töre cinayetlerinin, berdellerin olduğu kültürlerden gelen bireylerle karşılaşılabilir ya da hayatında bir şeyler edinmek için kaygı yaşamamış, yokluk, soğuk görmemiş bireylerle. Dışarıda bambaşka bir dünyanın olduğunu onlara anlatırken sahip olduğu birikimlerle rol-model olunması durumunda ancak böyle değişim sağlanabilir. “Bizim öğrencileri gözlediğimiz gibi öğrencilerde bizleri gözlemler ve kıyaslar. İlk olarak ailesinden, sonra yakın çevresinden, daha sonra içinde yaşadığı toplumdaki etkileşim de olduğu diğer insanlarla kıyas yaparak içerisinde seçtiklerini benimseyerek, taklit ederek model alacaktır” (Özbay-Erkan, 2011, s. 172).

Zihinde yapılandırılarak öğrenme üzerine çalışan, Piaget, Vygotsky, Feuerstein, Sternberg ve Gardner gibi bilim adamlarının ortak inancı: “öğrenci öğrenme işlemi etrafını ve bilgiyi anlamak için aktif olmalıdır” (Kızıltepe, 2012, s. 209). Öğrencinin aktif olmasını nasıl sağlarız; gözlemler yaparak, dinleyerek, sosyal tartışmalı öğrenme ortamları sağlayarak, sorumluluk vererek, değer vererek, öğrenci merkezli bir eğitim ortamı sunarak, iletişim kurarak, yaşamlarına dokunarak ve bunları yaparken de içten ve samimi olarak bunu sağlayabiliriz.

“Eğitim; davranış değiştirme sürecidir. Gelişim; kişide yaşam boyu gözlenen düzenli ve sürekli değişikliklerdir” (Yeşilyaprak, 2004, s. 47-49). Tanımları göz önünde bulundurarak bir öğretmen ya da yönetici konumunda karşımızdaki bireylerin gelişimsel özelliklerini bilerek disiplin, düzen, denge ve yönetim konusunda olası karşılaşılacak kriz durumları ile ancak eğitimsel yollarla başa çıkılabilir. Sınıf içerisindeki olumsuz davranışların giderilmesinde bireyi küçük düşürücü, baskın-baskıcı bir tutumla yahut kişiliklerini zedeleyici yaklaşımlarda bulunarak değil, yapıcı, onarıcı, dinleyerek, iletişim kurmaya çalışarak ve hatta onların yetişkin olduklarının farkına varıcı sorumluluklar yükleyerek öğrenciyi kazanmaya çalışılmalıdır. Aksi takdirde öğrenciyi okuldan uzaklaştıracağı gibi psikolojik açıdan da tamiri zor olan olumsuzluklara sürüklenebilir.

Eğitmciler, bir ülkenin her bir alanda yapı taşlarını inşa eden bireyler yetiştirmektedir. Yarınlarımızı inşa eden öğretmenlerimiz, etkili bir öğrenim için gerekli olan her türlü öğretim yöntemini kullanarak öğrenciyi teşvik etmelidir. Bunu yaparken de sadece alanında sahip olduğu uzmanlık yeterli değildir. Karşısındaki her biri birbirinden farklı öğrenci grubu ile kuracağı etkili iletişim sayesinde, onlar için akademik başarının da yolunu açacaktır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma betimsel modelde yürütülen, nicel veri toplamaya dayalı bir araştırma makalesi niteliğindedir. Betimsel model; verilen bir durumu aydınlatmak, değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür. Bu tür araştırmalarda asıl amaç incelenen durumu etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır. Kaptan’a göre betimsel araştırmalar; “mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır” (1998, s.59). “Elde edilen verilerde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım, Şimşek; 2008, s. 224).

Bu çalışmada eğitimde etkili iletişimin rolü kavramı ve akademik başarıya etkisi incelenmiştir. Araştırma kapsamında konu ile ilgili literatür taraması yapılarak veriler toplanmıştır. Literatür taramasından sonra, kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan bir anket çalışması hazırlanmış ve hedef çalışma grubuna çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Toplanan veriler ışığında eğitim sürecinde öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişki ve etkileşiminin akademik başarıdaki etkisi ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmada öğrencinin akademik başarısı bağımlı değişken, demografik özellikler ile öğretmenin sınıf içi iletişim ve etkileşimi bağımsız değişken olarak kabul edilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklem grubunu, Ankara ilinde bulunan iki devlet üniversitesinin Sanat Fakülteleri 1. Sınıf öğrencilerinden, rastgele seçilen toplamda 100 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler, 2019-2020 akademik yılında üniversite öğrencilerine uygulanan anket formu aracılığıyla çevrimiçi olarak toplanmıştır.

Araştırma için veriler bir anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm öğrenciye ait genel bilgilerin saptanmaya çalışıldığı bölüm olup yaş, cinsiyet, geldiği şehir, anne babanın eğitim durumu, kalınan yer vb. gibi demografik bilgilerin ele alındığı sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümden elde edilen verilerle öğrenci tanımlanmaya çalışılmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise; öğretmenin öğrenci ile sınıf içi iletişim ve etkileşimini tanımlayabilmek adına, etkili iletişimin gerçekleştiği bir sınıf ortamını nasıl tanımları, sınıf içinde öğretmen ile kurulan iletişimin derse karşı ilginin artmasında etkisi ve etkili iletişimin akademik başarıdaki önemini sorgulayan sorular yer almaktadır.

20 maddeden oluşan anket çalışmasındaki sorular ile, akademik başarıda öğrenci için alanında uzman bir öğretmen yeterli midir yoksa buna ek olarak öğretmen ile kurulan etkileşim ve iletişim de olması gereken önemli bir faktör müdür? kavramı değerlendirilmektedir. Soruların çoğu kapalı uçlu olup evet, hayır, belki tipi bir ölçek oluşturulmuştur. Elde edilen veriler yüzdelik hesaplama yapılarak açıklanmıştır. Açık uçlu sorulardan elde edilen verilerle, bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilerek, bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim ve etkileşimin akademik başarıdaki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla yapılan anket çalışmasının sonuçları betimsel olarak incelenmiştir. Bu yöntemle veriler yüzdesel olarak oranlanmış ve doğrudan alıntılara yer vererek bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulguların yer aldığı bu bölümde, araştırmada çalışma süreci sonunda elde edilen verilerin betimsel analizi yapılarak, çalışmanın amacı doğrultusunda düzenlenerek birbiri ile ilişkilendirilmesi ve sonucunda da yorumlanması ile yapılandırılmıştır.

Odak çalışma grubu; 88 kız ve 12 erkek olmak üzere toplamda 100 öğrenciden oluşmaktadır. Kız öğrencilerden 1'i evli, 1'i yurtdışı uyrukludur. Öğrencilerin demografik yapıları incelendiğinde % 62'si Ankara dışından gelmekte olup, geriye kalan % 38'i Ankara'da ailesi ile birlikte ikamet eden öğrencidir. Ankara dışından gelen 62 öğrencinin 8'i öğrenci evinde arkadaşaları ile kalırken, diğer 54 kişi yurttan kalmaktadır.

Öğrencilerin yaş aralıklarına baktığımızda; % 25'i 18 yaşında, %30'u 19 yaşında, %27'si 20 yaşında, % 6'sı 21 yaşında, % 2'si 22 yaşında, % 5'i 23 yaşında, % 2'si 24 yaşında, % 1'i 32 yaşında ve % 2'si 39 yaşındadır.

Anne'nin eğitim durumuna bakıldığında % 2'si okur yazar değil, % 29'u ilkökul, % 18'i ortaokul, % 37'si lise, % 12'si üniversite ve % 2'si yüksek lisans mezunudur. Babaların eğitim durumuna bakıldığında ise; % 1'i okur yazar değil, % 13'ü ilkökul, % 28'i ortaokul, % 44'ü lise ve % 14'ü üniversite mezunudur. Anne ve babaların büyük çoğunluğunun lise mezunu olduğu görülürken, annelerin azımsanmıca kısmının ilkökul mezunu olduğu görülmektedir. Anne ve babanın çalışma durumları incelendiğinde; çalışan anne %28 iken çalışan baba % 88'dir.

Üniversiteyi %33'ü ilk yılında ilk tercihini kazanırken, %22'si ikinci yılında ilk tercihini kazanmıştır. %43'ü okul ve bölüm hakkında araştırma yapıp tercih etmelerine rağmen, okul-bölüm yeterliliklerinden memnun olmadıkları görüşünü bildirmişlerdir.

Etkili iletişimin gerçekleştiği bir sınıf ortamının tanımlanmasında; cinsiyete göre (bayan ya da erkek) öğretmenler arasında dersi anlatım ve sınıf içinde öğrenci ile iletişimlerini konusunda aralarında fark olduğunu düşünen öğrenci sayısı %7 dir. Ö.6.(öğrenci no:6); "Evet, kadın ve erkek öğretmenler arasında dersi anlatım ve öğrenci ile iletişim farklılıkları oluyor. Öğretmenin dersi işleyişi açısından kaynaklı farklılık olabiliyor" derken, Ö.17. "bayan ve erkek arasında kişilik farkları olduğu için derslerde

öğrenciye yaklaşımları da farklı oluyor tabii” demiştir. Ö.37. “Evet düşünüyorum. Kadın öğretmenlerimizin hepsi farklı kişiliklere sahip iletişim kurmaya çekiniyorsun. Ne zaman ne yapacakları ya da ne isteyecekleri belli olmuyor. Ani kararlar alabiliyorlar. Kadın hocalardan biriyle yakınlık kurabildim ve sempati besliyorum çünkü ne yapacağını gerçekten bilen biri. Erkek öğretmenlerimizin birinden ders alıyorum ve onu da oldukça sempatik ve iyi biri olarak görüyorum” diye açıklama yapmıştır. Ö.41. “Evet fark olduğunu düşünüyorum. Sınıf içinde öğrenciyle iletişimi; anlayış, samimiyet ve sıcak kanlılık kolaylaştırır. Bunu bizlere yansıtamayan öğretmenle de iletişim zorlaşır” demiştir. Ö.57. “Sınıf içi iletişim konusunda bayan öğretmenlerin duygusallıkları dolayısıyla yetersiz olduklarını düşünüyorum” demiştir. Ö.69. “Bölümümüzün çoğunluğu kızlardan oluştuğu için kadın öğretmenlerimizle iletişimimiz, sınıf içi etkileşim ve alışverişimiz daha fazla olabiliyor. Dersimize hiç erkek hoca girmedi ama kadın öğretmenlerle iletişim daha kolay oluyor” demiştir. Ö.93. “erkek öğretmenler daha reel olduğu için onlar işlerini en iyi yapar ve çıkarlar, bayan öğretmenler ise olayları içselleştirdikleri için sınıf içi iletişim onların o günkü ruh hallerine bağlıdır” diye görüşünü bildirmiştir. Anket verilerinden anlaşıldığı üzere; dersi veren öğretmenin cinsiyeti, sınıf içi iletişim ve etkileşimde öğrenciler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Sınıf içinde öğretmeniniz ile kurduğunuz iletişim derse karşı ilginizin artmasında önemli bir yere ve etkiye sahip midir? sorusuna %100 öğrenci kesinlikle evet cevabını vermiştir. Ö.4. “Çünkü hocaların bize karşı olan davranışları ders ile aramızda ilgi bağı oluşturuyor ve bu iyi yönde derse ilgi artıyor, eğer kötü yönde azalıyor” derken, Ö. 1. “Öğretmenin özel bir yorumu derse bakış açımı etkiliyor” demiştir. Ö.7. “Hocayla olan iletişimimiz derse olan ilgimizi etkiler. Kurduğumuz iletişim ne kadar iyi olursa derse olan ilgimiz o kadar artar. Daha hevesli bir şekilde derse adapte olur ve böylece derste de başarı olur” demiştir. Ö.52. “rahatça soru sorabildiğim, çekinmeden fikrimi ifade edebildiğim öğretmenlerimin dersine istekle ve hazırlıkla gidiyorum. Böyle derslerde aldığım eleştirileri daha yapıcı görüp, kendimi daha çok geliştirmek için gayret ediyorum” demiştir. Ö.71. “Dersi tek sevmem benim ve ödevler için kendimi parçaladığım tek sebep: öğretmene karşı duyduğum sevgi ve anlayıştır”. Ö. 82. “Tabii ki en önemli etken bu zaten eğer öğretmenimizle iletişimimiz iyiyse dersi daha verimli işleyebiliriz”. Ö. 86. “Çok önemli bir yere ve etkiye sahip olduğunu düşünüyorum, çünkü bir dersi size anca bir öğretmen sevdirebilir ya da nefret ettirebilir. Öğretmeninizin dersi anlatış şekli, size yaklaşım şekli ve sınıfta oluşan ortam tamamen derse karşı ilginizi artırabilir” demiştir. Ö. 97. “Kesinlikle dersin sevilmesine öğrenci ile hoca arasındaki enerjinin karar verdiğine inananlardan ve bunu deneyimleyenlerdenim. Malum birçok başarılı insanın hikayesinde bahsettiği ve onu oraya taşıyan bir eğitimciye rastlarız” demiştir.

Öğretmen ile kurulan etkili iletişim akademik başarılarınızda önemli bir etkiye sahip midir? sorusuna %98 öğrenci kesinlikle evet cevabını vermiştir. Ö. 98. “Kesinlikle büyük ölçüde önemi olduğunu düşünüyorum. Mesela benim en sevdiğim dersleri bana zevk aldırarak yaptıran baş etken öğretmenlerim, onların benimle kurdukları iletişim ve bağ sayesinde, dersimde ilerleme kat ettiğimi düşünüyorum. Yani öğretmeni seversen dersi seversin buda akademik başarıyı getirir” demiştir. Ö.33. “Hoca ile aradaki iletişim seviyeli bir samimiyet ve içtenlik getirir. Bu da hocaya, derse ve de okula olan bağlılığı artırır. Derse bağlılık ne kadar iyiyse o kadar çalışma ve derse karşı merakı, özeni ve disiplini de artırır. Bu da akademik olarak başarıya yansır”. Ö.29. “Dersi sevdiren asıl etken öğretmendir, öğrenci kendisini anlayan, varlığını ve fikirlerini önemseyip bilgi alışverişi yapabildiği öğretmeniyle değişir ve gelişebilir. Buda akademik olarak derste başarılı olmayı getirir”. Ö.12. “Bazı öğretmenler sevemeyeceğiniz bir şeyi size sevdirebilir, o derse canla başla çalışmanızı sağlayabilir, bu öğretmenimle aramda ki etkili iletişimdir. Sonuçta da bölümü ve derslerimi daha çok sevmeme ve daha çok çalışmama vesile olur, buda bana akademik başarıyı getirir” demiştir. Ö. 86. “Akademik başarıyla ilgili net bir şey söyleyemem henüz ilk senem olduğu için ama öğretmenden kaynaklı olarak bazı derslere mutlu ve verim alarak girdiğim için daha başarılıyım bazı derslerde ise öğretmenin anlatış şekline derse ilgi duyamadığım ve sıkıldığım için daha başarısızım” demiştir. Ö.71. “Unvan ismin önüne gelir insanlık ise karaktere yansır, duruşa yansır, birilerinin hayatına dokunur ve hayatını değiştirir. İnsanlık unvandan daha güçlüdür. Herkes unvan sahibi olabilir bir şekilde ama herkes birilerinin hayatına sihirli dokunuşlar yapamaz. Yani sihirli dokunuşlar yapabilen bir öğretmenin dersinde akademik başarı tabii ki olur” demiştir. Ö.4. “Öğrenciler eğitim hayatları boyunca en çok öğretmenlerini feyz alırlar ve bu yüzden öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim önemlidir. Ne kadar iyi olursa öğrencide o kadar çok sever ve çok çalışır başarılı olur” demiştir. Anket verilerinden anlaşıldığı üzere; okul ve bölüm hakkında araştırma yapıp tercih etmelerine rağmen, hayal ettikleri eğitim ortamını bulamayan öğrenciyi okula ve seçtiği mesleğe bağlayabilecek önemli unsurlardan biri şüphesiz ki öğretmenlerdir. Öğretmen ile kurulan bağ öğrencilerin akademik başarıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

4. SONUÇ

Peterson, üniversitede etkili bir öğretim için öğrencilere saygı göstermenin ve onları dikkate almanın hayati önemini vurgularken, öğretmenin üzerine çok büyük bir sorumluluk düştüğünü şöyle ifade etmektedir; “tüm öğrenciler için öğrenme fırsatları yaratma, öğrencinin bilişsel kapasitesini, entelektüel becerilerini geliştirme ve öğrencinin benlik saygısını, motivasyonunu teşvik etme, vatandaş sorumluluğu edindirme” olarak belirtmektedir (2002, s.14).

Sonuç olarak sınıf ortamında öğretmen olarak bulunduğumuz yaşantımız sırasında karşımıza farklı bireyler çıkacaktır. Onlarla olan iletişimimiz sırasında karşılaşacağımız durumlarda eğitimci kimliğimiz tek başına uzmanlık alanındaki başarıyla yeterli değildir.

Alanımıza ek diğer bilim dalları ile iş birliği içerisinde çalışılması uzmanlığı, güvenilirliği ve beraberinde de gerek sınıf içi gerekse yönetim aşamasında başarıyı getirecektir. Karşılaşılan tutum ve davranışlara ne derece bilinçli yaklaşılsa yani bireyin tutumlarını bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak inceleyip algılamaya çalışıldığında yaklaşımımız da ona göre başarılı olur.

Amacımız ikna etmeye çalışmaktan ziyade sergilenen tutumun-davranışın değiştirilmesi yönünde olmalıdır. Ancak edinilmiş bir tutumun değişmesi kadar bunun kalıcılığını sağlamakta oldukça zordur. Çünkü bireyin sizin dışınızda etkileşimde olduğu bir sürü sosyal çevresi vardır (ev-aile ortamı, okul ya da iş dışı arkadaş grubu...vb. gibi). İçinde bulunduğu diğer sosyal çevresi tarafından değişen tutumun önemsenmemesi halinde zamanla birey eski davranışlarına geri dönebilir.

Pehlivan'a göre; “bireylerin ve toplumların yaşam ve gelişim biçimini şekillendiren, istedik davranışları kılavuzlayan ve sağlayan öğelerden biri olan öğretmen, insan davranışları ile yeteneklerini geliştiren, **davranış mühendisi** olarak nitelendirilen bir meslek adamıdır” (2008, s. 2). Pehlivan'ın tanımlamasından da anlaşılacağı üzere bilişsel, duygusal ve davranışsal yönden yeterli niteliklere sahip bir eğitimci karşısındaki birey üzerinde istedik kalıcı davranışlara sahip olmalarını sağlayabilir. Böylelikle de nitelikli insanlar yetiştirmenin eğitim sistemi ile olabileceği aşikardır.

Eğitim ve öğretim hayatında öğretmenin öğrenciler üzerindeki rolünün gücü yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle de öğretmenin, etkili bir öğretim ortamı ve etkileşim için, farklı gelişim aşamalarındaki öğrencilerin özelliklerini çok iyi anlaması gerekir. Bu durum beraberinde karşısında kendini güvende hisseden öğrenci grubunun oluşumuna neden olur. Sınıf ortamında kendini daha rahat ve güvende hisseden öğrencinin istekli bir şekilde bilgiyi daha kalıcı halde öğrenmesini sağlar. Bu da akademik başarıyı beraberinde getirir. Sınıf içerisinde etkili iletişim ortamı bireysellikten çıkarak grup olarak bir sinerji yaratır ve hem öğretmen hem de öğrenci için süreç başarı ile tamamlanır.

Odak grubu ile yapılan çalışma sonunda elde edilen veriler açıkça göstermektedir ki; öğrenci için öğretmenin onlarla kurduğu iletişim çok önemlidir. Kurulan bu iletişim öğrencinin derse karşı ilgisini artırdığı gibi derste başarılı olmak içinde elinden gelenin fazlasını yapmaya çalıştığını göstermektedir. Bu durumda bireysel olmaktan çıkıp grup olarak sınıf ortamındaki herkesi etkilemektedir. Sınıf içerisinde kendini rahat ve özgür hisseden öğrenci, etkileşimde olduğu öğretmenin de onların çabasına karşı kayıtsız kalmadığını görmesi, öğrencinin kendisini değerli hissetmesini sağlamakta ve de beraberinde derse karşı daha fazla ilgi ve alakayı getirmektedir.

Yapılan anket çalışmasından yola çıkarak tüm eğitimi kapsayan bir genelleme yapmak doğru olmaz ancak çalışılan odak grubunun görüşlerinden çıkan sonuca bakarak diyebiliriz ki; öğrenci ile kurulan etkili iletişimin sonucunda öğrenci her zaman meraklı ve istekli bir şekilde derse takip etmektedir. Bu durum beraberinde akademik başarıyı getirmekte olup, kendine güvenen ve daha fazla bilgiyi araştırmaya yönelen bir öğrenci profilinin oluşumuna yardımcı olmaktadır.

Öğrencinin öğretmenden beklentisi sadece alanındaki uzmanlığı onlara aktarımı değildir. Aynı zamanda sınıf içinde onları anlayan ve olumlu yönde iletişim kurulan bir ortamda eğitim almak istemektedir. Bu durumda, karşısındaki öğrenci grubunun gelişimsel özelliklerini bilen bir öğretmenin sınıf yönetimi devreye girerek etkili bir iletişimin ve etkileşim gerçekleşecektir. Böyle bir ortamda derse karşı ilgi, istek ve sorumluluk doğru orantıda artacağından beraberinde akademik başarı sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

- BAYMUR, F. (1990). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- CÜCELOĞLU, D. (2014). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. 29. Baskı. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- ERBAŞ, D. (Ed.) (2011). *Sınıfta Etkili Öğretim ve Yönetim: Etkinlikler ve Örnekler*. 2. Baskı. Ankara: Data Yayınları.
- KAPTAN, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. 11. Basım. Ankara: Tekışık Web Ofset Yayınları.
- KARAKELLE, S. (2005). *Öğretmenlerin Etkili Öğretmen Tanımlarının Etkili Öğretmenlik Boyutlarına Göre İncelenmesi: Eğitim ve Bilim*. Ankara: TED Yayınları.
- KAYA, A. (Ed.) (2011). *Eğitim Psikolojisi*. 6. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- KIZILTEPE, Z. (2012). *Öğretişim: Eğitim Psikolojisine Çağdaş Bir Yaklaşım*. 3. Baskı. Ankara: Pelikan Yayıncılık.
- NEWMAN, F. (1997). "Primary Teacher Dilemmas in Teacher Training" *Teacher Development*. (1), ss. 253-268.
- ÖZBAY, Y. ve ERKAN, S. (Ed.) (2011). *Eğitim Psikolojisi*. 3. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- PEHLİVAN, H. (2008). *Etkili Öğretim İçin Öğretmen Davranışları*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- PETERSON, K. D. (2002). *Effective Teacher Hiring: A Guide To Getting The Best*. Alexandria, Virginia: ASCD.
- SELÇUK, Z. (2014). *Eğitim Psikolojisi*. 21. Basım. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- ULUSOY, A. (Ed.) (2011). *Eğitim Psikolojisi*. 3.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- YEŞİLYAPRAK, B. (2004) (Ed.). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Yenilenmiş 7. Baskı. Ankara: Pegem A Yayınları.
- YEŞİLYAPRAK, B. (2011) (Ed.). *Eğitim Psikolojisi*. 8. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- YILDIRIM, İ. (Ed.) (2014). *Eğitim Psikolojisi*. 4.Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 7. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.